Longos

Daphnis en Chloë

Vertaling Stefan van den Broeck
Houtekiet, Antwerpen-Baarn, 1990, 80 blz., fl.24,90.

Oud-Griekse romans zijn altijd wat verguisd geweest, en gemakshalve gelijkgesteld met pretentieloze Bouquet-romans. De herdersroman *Daphnis en Chloë* van de rond 200 na Chr. levende Longos bewijst dat ze soms nog best leesbaar zijn.
De Griekse Liefde is hier gewoon griekse liefde van een jongen en een meisje. Het verhaal is van een even eeuwig als saai oerpatroon: boy (15) meets girl (13), ontluikende liefde, hindernissen van allerlei aard (zeerovers, armoede, concurrentie door rijken, vechtpartijen), maar eind goed al goed, ze vinden mekaar en blijken vondelingen van Koninklijken bloede, dus het wordt nog een mooie bruiloft ook.
Longus' versie van dit literair archetype is erg charmant, dat moet gezegd, maar het wordt pas echt interessant als de pederast Gnatho opduikt. Deze heeft een oogje op Daphnis laten vallen. Maar hij is bepaald geen voorbeeldig figuur: een profiteur van andermans rijkdom, een vreetbeer en zuiplap. Kortom: de onmatigheid zelve; vandaar zijn naam Gnatho 'Kaak', naar het lichaamsdeel dat bij hem zelden stilstaat. Hij probeert onze jonge held zelfs te verkrachten (p.67), maar diens eer wordt met succes verdedigd. Uiteindelijk wordt er vrede gesloten, wanneer Daphnis en Chloë trouwen.
De figuur van Gnatho dreigt dus even als pederast het huwelijk te verstoren. Het is typerend dat de schrijver niet afkeurt dat Gnatho en andere mannen Daphnis begeren en soms ook zoenen en omarmen. Niet Gnatho's gelijkgeslachtelijk verlangen is verkeerd, maar zijn onmatigheid in alle geneugten des vlezes. Heel terloops zien we de Griekse houding tegenover knapenliefde op de achtergrond.
Over verstoren gesproken: volgens John Winkler heeft Longos allerlei valkuilen in zijn tekst gelegd die de opgeroepen illusie van 'natuurlijke liefde' (M/V) doorbreken, en zelfs, jawel, een pleidooi beogen tegen de onderdrukking van de vrouw en haar seksualiteit. Volgens mij is het werkje van Longos bedoeld als geraffineerde, zinneprikkelende lectuur.
De vertaling van Stefan van den Broeck laat zich vlot lezen. Maar ga wel gauw naar de tekst, want de kaft is lelijk en slordig en het voorwoord ouderwets verguizend. Maar zijn kwalificatie 'de eerste stationsroman in de westerse literatuur' is wel weer heel ontwapenend.

Vincent Hunink